

Hlavní město Praha
RADA HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

U S N E S E N Í

Rady hlavního města Prahy

číslo 1669
ze dne 27.6.2022

k návrhu na opatření "Místa místní pomoci"

Rada hlavního města Prahy

I. s c h v a l u j e

opatření "Místa místní pomoci" s cílem vytvořit celopražskou síť parkovacích míst, která je možné legálně využít k veřejně prospěšným účelům, primárně pro účely poskytování nízkoprahových mobilních služeb zdravotního, sociálního či charitativního charakteru dle přílohy č. 1 tohoto usnesení

II. u k l á d á

1. MHMP - SOV MHMP

1. vytvořit a podle potřeby aktualizovat seznam míst místní pomoci
Termín: 31.12.2022
2. stanovit časový rozsah využívání míst místní pomoci
Termín: 31.12.2022
3. stanovit podmínky pro vstup do sítě parkovacích míst a na jejich základě zařazovat nízkoprahová mobilní vozidla do sítě "Místa místní pomoci"
Termín: 31.12.2022
4. stanovit závazná pravidla využívání těchto vyhrazených parkovacích míst
Termín: 31.12.2022
5. stanovit, za jakých podmínek mohou "Místa místní pomoci" pro své účely poskytovat i další pomáhající organizace
Termín: 31.12.2022

2. MHMP - ODO MHMP, MHMP - EVM MHMP

1. poskytovat MHMP - SOV MHMP součinnost ve smyslu vytipování vhodných pozemků a komunikací a zajišťování povolení pro parkování a realizaci služeb a realizaci místní pomoci
Termín: průběžně

III. ž á d á

1. MČ hl.m.Prahy

1. o spolupráci s odborem SOV MHMP při vyhledávání vhodných lokalit na svém území a o součinnost při zajištění podmínek pro realizaci mobilních sociálních a zdravotních služeb na svém území

2. Technickou správu komunikací hl.m. Prahy, a.s.

1. o součinnost ve smyslu vytipování vhodných pozemků a komunikací a zajišťování povolení pro parkování a realizaci služeb a realizaci místní pomoci

3. Městskou policii hl. m. Prahy

1. o poskytování součinnosti v oblasti ochrany pořádku a zajišťování bezpečnosti při poskytování mobilních sociálních a zdravotních služeb

MUDr. Zdeněk Hřib v. r.
primátor hl.m. Prahy

doc. Ing. arch. Petr Hlaváček v. r.
I. náměstek primátora hl.m. Prahy

Předkladatel: radní Mgr. Milena Johnová

Tisk: R-43318

Provede: MHMP - SOV MHMP, MHMP - ODO MHMP, MHMP - EVM MHMP

Na vědomí: odborům MHMP

Místa místní pomoci

Opatření „Místa místní pomoci“ reaguje na chronický problém nedostatečného a nerovnoměrného rozmístění nízkoprahových služeb pro chudé, nemocné a na návykových látkách závislé obyvatel hlavního města. Jde o opatření doplňující, nikoli nahrazující kamenné nízkoprahové služby, jejich vznik je dlouhodobě nedostatečně podporován či dokonce blokován městskými částmi.

Místa místní pomoci přispějí k ochraně veřejného zdraví a ke snížení negativních dopadů rizikového způsobu života lidí se závislostmi anebo duševním onemocněním, nebudou však dostatečně účinná pro napojování lidí na léčení, cestu abstinence a změnu životního stylu. K tomuto účelu je nezbytné vybudovat síť kamenných nízkoprahových center, kde lze zajistit pomoc dostatečně individualizovanou a v dostatečné intenzitě.

1. Identifikované problémy a potřeby: co chybí a proč

Praha se stejně jako jiná velkoměsta vyznačuje přítomností většího počtu lidí bez přístřeší, lidí injekčně užívajících drogy, s těžkou závislostí na alkoholu, s neléčenými duševními nemocemi apod. Je v zájmu obyvatel města najít pro tyto extrémně sociálně vyloučené obyvatele Prahy pomoc, která je dovede k léčení jejich závislosti či duševního onemocnění anebo alespoň sníží zdravotní rizika vyplývající z jejich životního stylu pro ně samotné i pro veřejné zdraví.

Pomoc s nalezením cesty k léčení a snížení zdravotních rizik je výše uvedeným cílovým skupinám lidí s rizikovým životním stylem nabízena prostřednictvím nízkoprahových služeb, jakými jsou zejména kontaktní centra, denní centra apod. Síť nízkoprahových center je však v Praze nedostatečná a dlouhodobě se nedaří tyto služby otevírat. Vznik center naráží na odpor sousedů i odpor městských částí.

Hlavní město dlouhodobě usiluje o doplnění sítě nízkoprahových služeb. Bohužel však nemá dostatek vlastních budov vhodných pro tento účel. Z dosavadních zkušeností vyplývá, že občané a politická reprezentace centrálních městských částí se snaží o omezení činnosti těchto služeb na svém území, usilují o jejich vypovězení a požadují rovnoměrné rozložení služeb po Praze. Historicky tak bylo vypovězeno KC SANANIM na MČ Praha 7 (listopad 2009), bylo zrušeno Kontaktní místo – buňka Eset Help na území MČ Praha 11, MČ Praha 1 vypověděla Metadonové středisko Drop In Ve Smečkách (srpen 2012), na MČ Praha 2 dostalo následně výpověď Metadonové centrum Drop In ve Španělské rovněž v srpnu 2012. MČ Praha 1 opakovaně usiluje o ukončení provozu NDC U Bulhara (naposledy v březnu 2021), MČ Praha 8 opakovaně protestovala proti přesunu Metadonového střediska Drop In (např. jaro 2019), nyní MČ Praha 5 zvažuje vypovězení nájemní smlouvy Kontaktnímu centru Stage 5. Rovněž v souvislosti s rekonstrukcí Hlavního nádraží Praha byla uzavřena tamní ošetřovna Českého červeného kříže, poskytující výměnný materiál a základní ošetření. Naopak městské části problémem natolik nezátížené neprojevují žádný zájem dotyčná zařízení na svém území zřizovat.

Vznik nových zařízení a jejich umístění je komplikovaným procesem také kvůli nedostatečným personálním kapacitám poskytovatelů sociálních služeb a aktuální krizi na trhu práce. Problémem je i velká časová náročnost při zřizování nízkoprahových služeb, neboť tento proces je spojen s řadou administrativních kroků. Překážkou je samozřejmě také nutnost vícezdrojového financování a nalezení vhodného objektu pro nízkoprahové zařízení v místě, kde jej lidé potřebují.

2. Hledání řešení

Hlavní město již v minulosti reagovalo na přetrvávající problémy s otevíráním kamenných nízkoprahových center podporou vozidel vybavených do podoby mobilních ošetřoven, které mohou pro své fungování využít velkou škálu dostupných možností: umístění na běžných komunikacích, na pozemcích ve správě TSK, na pozemcích Hlavního města Prahy. Nyní jsou některá vozidla takto umísťována, ale děje se to pouze ad hoc v rámci jednotlivých aktů (viz Usnesení Rady HMP o umístění sanitky SANANIM). Využití mobilních ošetřoven se velmi osvědčilo také v průběhu pandemie pro očkování, testování, distribuci materiální pomoci apod. Všechny tyto funkce naplňují požadavek na snižování rizik v oblasti veřejného zdraví i zdraví jednotlivců. Výhodou mobilních ošetřoven je také flexibilita jejich využití – vozidlo může zajet na místa, kde je pomoc aktuálně potřebná s ohledem na aktuální výskyt většího počtu lidí potřebujících pomoc.

Bohužel tyto mobilní služby často naráží na nepochopení u některých městských částí, například sanitka SANANIMu či mobilní služba Naděje. Rovněž mobilní služby vydávající jídlo musely často měnit stanoviště.

Vzhledem k výše uvedenému se jeví jako účelné systematické uchopení a mechanismus, který by umožňoval Hlavnímu městu Praze umísťovat rychle a flexibilně na své komunikace a pozemky mobilní nízkoprahové sociální služby a případně další potřebná vozidla. Tímto systémovým řešením je opatření **Místa místní pomoci**.

3. Návrh řešení: Místa místní pomoci

Navrhovaným řešením výše popsaného problému je opatření **Místa místní pomoci jako soustava parkovacích míst na komunikacích a pozemcích ve správě HMP nebo TSK vyhrazených pro účely parkování mobilních sociálních a zdravotních služeb. Na těchto místech jsou poskytovány nízkoprahové služby, a to v předem stanovených časech a za stanovených podmínek.**

Takto vytvořená místa může v případě potřeby veřejná správa využívat pro realizaci dalších opatření sociálního, zdravotního či humanitárního charakteru, např. pro již zmíněné cisterny či mobilní očkovací týmy. Z hlediska systémového ukotvení budou Místa místní pomoci integrální součástí dříve zmíněné Optimální sítě adiktologických služeb a budou s nimi počítat koncepční a strategické materiály hl. m. Prahy zaměřené na relevantní cílové skupiny či oblasti služeb.

Mobilní nízkoprahové sociální a zdravotní služby v automobilech jsou nejen cestou, jak kompenzovat nedostatek kamenných služeb, ale také opatřením, kterým lze jejich klientům poskytnout celou řadu potřebných intervencí, a to legálním a bezpečným způsobem. Neposkytují sice služby v úplném rozsahu činností kamenných nízkoprahových center, na druhou stranu díky svému vybavení mohou poskytnout a poskytují činnosti, které by nemohly být zajištěny terénními službami. Takovými službami jsou již v současnosti Nízkoprahová mobilní služba Naděje, Sanitka TP SANANIM, Sanitka Drop In. Mobilní služby mají z hlediska zajištění dostupnosti služeb řadu výhod:

- mohou být v lokalitě omezený čas a při zapojení úklidové a komunitní práce a spolupráce s policií mohou být externality dopadající na okolí minimalizovány
- lze flexibilně reagovat na změny v pohybu osob bez přístřeší nebo osob užívajících drogy a následně přesunout tyto mobilní služby
- vozidla lze nasadit flexibilně i v případě potřeby řešení mimořádných situací (například testování na Covid či jiné vysoce nakažlivé nemoci v přístřeších lidí bez domova, distribuci ochranných prostředků či jinou pomoc při živelních katastrofách, povodních)

Při rozmísťování parkovacích míst na území hlavního města bude základními principy spravedlnost a efektivita.

- Jak je uvedeno v předchozím textu, v posledních letech některé městské části nechtěly mít nízkoprahové služby na svém území, proto je důležité jednat spravedlivě a umístit parkovací místa rovnoměrně na všech městských částech.
- Zároveň je ale nutné sledovat pravidlo efektivity, tedy průběžně vyhodnocovat potřebnost daných služeb v území a následně je umísťovat na místa, kde je jejich pomoc nejvíce potřeba. Primárně jde zejména o dopravní uzly MHD a tradiční místa s vyšší přirozenou koncentrací jednotlivců z řad cílových skupin.

Pro vytvoření sítě parkovacích míst bude uplatněn následující postup:

- SOV ve spolupráci s poskytovateli sociálních a adiktologických služeb a humanitární pomoci vytvoří mapu již existujících parkovacích míst, která jsou aktuálně využívána pro distribuci materiální, potravinové anebo zdravotní pomoci nebo k poskytování sociálních služeb
- SOV ve spolupráci s TSK a Odborem dopravy MHMP vytipuje na svých pozemcích (pozemcích hlavního města, které nejsou ve svěřené správě) další parkovací místa na každé městské části tak, aby pro každou městskou část existovala min. dvě místa; zohledněna bude velikost městské části
- SOV projedná vhodnost využití vytipovaných parkovacích míst a způsob jejich využití (cílová skupina, provozní časy apod.) s městskými částmi, Městskou policií hl. m. Prahy a místními poskytovateli služeb. Pokud je v dané městské části nebo v její bezprostřední blízkosti místo, kde se dlouhodobě zdržují lidé bez domova nebo užívající drogy, je vybráno alespoň jedno místo poblíž tohoto uzlu.
- SOV na základě jednání s MČ a službami:
 - o stanoví základní požadavky a pravidla pro jejich provoz
 - o definuje síť parkovacích míst pro zajištění mobilních služeb a humanitární pomoci
 - o stanoví organizace oprávněné využívat síť parkovacích míst
- Na základě splnění požadavků a závazku akceptovat tato pravidla odbor dopravy MHMP ve spolupráci se SOV MHMP udělí povolení parkovat a poskytovat služby na daných místech dle povolení k poskytování zdravotních výkonů v rámci preventivní péče mimo zdravotnické zařízení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Úvodní slovo:

Tiskem R-43318 je Radě hl. m. Prahy předkládán návrh na schválení opatření Místa místní pomoci představující soustavu parkovacích míst pro vozidla sociálních adiktologických služeb a humanitární pomoci. Tiskem se současně stanovuje okruh spolupracujících útvarů MHMP a dalších organizací. Opatření Místa místní pomoci je součástí reakce na usnesení Zastupitelstva číslo 31/64 ze dne 12.11.2021 k "Petici za bezpečnou a čistou Prahu 5".

V Praze stále přetrvává problém s nedostatečnou sítí nízkoprahových center, k jakým patří zejména kontaktní centra, nízkoprahová denní centra pro lidi bez přístřeší a další adiktologické programy, jako substituční léčba. Tyto služby jsou rozmístěny nerovnoměrně a jejich kapacity jsou nedostačující a přetížené. Tento problém opakovaně zmiňují strategické materiály na krajské i národní úrovni, návrhy na navýšení kapacit těchto služeb jsou mimo jiné zmíněny nejen ve strategiích hl. m. Prahy, jmenovitě naposledy ve Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb hl. m. Prahy 2022-2024 (usnesení ZHMP č. 32/31 ze dne 16.12.2021), ale také např. v Akčním plánu Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019-2027 a Koncepti rozvoje adiktologických služeb, která byla schválena Radou vlády pro koordinaci protidrogové politiky v červnu minulého roku.

Z hlediska koncentrace služeb je aktuálně nejvíce problematická zejména Praha 5, na jejímž území jsou umístěna 2 ze 3 pražských kontaktních center a na kterou se přesunula scéna aktivních uživatelů návykových látek poté, co Policie ČR začala věnovat zvýšenou pozornost doposud tradičním místům výskytu na Praze 1.

Zvýšený pohyb uživatelů služeb přináší řadu problémů v jejich soužití s ostatními občany, byť nedochází k nárustu kriminality.

Magistrát hl. m. Prahy již podnikl řadu konkrétních koncepčních kroků, zejména vypracoval Koncept Optimální sítě adiktologických služeb na území hl. m. Prahy, který je nyní diskutován se zástupci městských částí a schválil realizaci Analýzy potřebnosti adiktologických služeb na svém území, která by měla hl. m. Praze poskytnout exaktní informace o potřebnosti jednotlivých typů služeb. Jedná se však stále o koncepční práci, jejíž výsledky nebudou k dispozici ihned.

Jako možné částečné řešení se ukazuje poskytování sociálních a zdravotních služeb prostřednictvím mobilních služeb, tedy v oblasti adiktologie speciálně upravenými sanitkami nebo mobilními výdejními jídlami v případě služeb pro osoby bez domova. Pořízení těchto sanitek bylo spolufinancováno z rozpočtu hl. m. Prahy a jejich služby jsou klienty vyhledávány a využívány. Bohužel i tyto mobilní služby často naráží na nepochopení u některých městských částí, například sanitka SANANIMU či mobilní služba Naděje. Rovněž mobilní služby vydávající jídlo musely často měnit stanoviště.

Tyto obtíže jsou tedy spojeny jak s umístěním tzv. kamenných služeb, tak sanitních či jim obdobných vozidel, stejně jako s umístěním cisteren s vodou, pokud jsou určeny cílovým skupinám osob bez přístřeší nebo lidem užívajícím drogy. Obtíže s umístěním cisteren na vodu pro lidi bez přístřeší zažil i sám Magistrát hl. m. Prahy v období první vlny pandemie Covid, kdy bylo odmítnuto umístění cisteren na MČ Praha 1 a 2. Problémem je také vznik a umístění lékařských pracovišť zaměřených na osoby bez přístřeší a poskytování zdravotních služeb mimo zdravotní zařízení nebo domácnost pacienta a jsou často nesystémově nahrazovány dobrovolnými aktivitami jakými jsou Medici na ulici.

Rovněž chybí součinnost městských částí, vyplývající z pochopení svého podílu na sdílené zodpovědnosti za tento celopražský problém, stavící na solidaritě mezi jednotlivými městskými částmi

a na pochopení faktu, že pouze rovnoměrná distribuce jak kamenných, tak mobilních zařízení může rozptýlit koncentraci uživatelů na jednom místě, celkově snížit diskomfort spojený s jejich zvýšeným výskytem a zvýšit tak kvalitu života pro všechny obyvatele a návštěvníky města.

Hlavní město proto navrhuje využít vlastní pozemky a komunikace pro stanovení stabilní sítě míst pro parkování vozidel s mobilní pomocí. Tato místa budou využívána v souladu s předem danými pravidly a jejich existence bude projednána s městskými částmi.

Dopady do rozpočtu v tuto chvíli nelze exaktně definovat z důvodu nutné flexibility seznamu parkovacích míst, který se bude průběžně měnit. Bude se jednat zejména o náklady spojené s ušlým ziskem za parkovací poplatky. Finanční krytí bude respektovat schválený případně upravený rozpočet HMP.